

2^ο Ολοήμερο Δημοτικό Σχολείο Αλιβερίου Εύβοιας
Σχολικό έτος 2015-16
Πρόγραμμα περιβαλλοντικής εκπαίδευσης

Τάξεις: Γ & Ε

Αλιβέρι, Οκτώβριος 2015

Περίληψη

Η προτεινόμενη εκπαιδευτική δραστηριότητα επιδιώκει την ευαισθητοποίηση και την ενδυνάμωση των μαθητών μέσω της απόκτησης γνώσεων, δεξιοτήτων και αξιών απαραίτητων για να αλλάξουν το πρόσωπο του σχολείου τους και να διεκδικήσουν ένα βιώσιμο- αειφορικό μέλλον.

Με αφετηρία τα «απομεινάρια ενός σχολείου», δηλαδή τα απορρίμματα που σωρεύονται στο εύρος μιας ημέρας στους σχολικούς μας χώρους, θα επιδιώξουμε την ανάδειξη του ζητήματος της ανακύκλωσης στη βάση της αρχής «σκέφτομαι τοπικά, δράω τοπικά- σκέφτομαι οικουμενικά». Μέσα από σύγχρονες παιδαγωγικές προσεγγίσεις και διδακτικές τεχνικές, το πεδίο της περιβαλλοντικής εκπαίδευσης και της εκπαίδευσης για την αειφόρο ανάπτυξη θα συναρθρωθεί με τα περιβαλλοντικά και κοινωνικά δεδομένα της πόλης του Αλιβερίου και του δημόσιου λόγου (discourse) που αυτή ακριβώς τη στιγμή βρίσκεται στην κορύφωσή του και αφορά τον τρόπο διαχείρισης των απορριμμάτων της πόλης.

Στη συνέχεια μιας επιτυχημένης σειράς περιβαλλοντικών δράσεων που πραγματοποιήθηκαν στο σχολικό μας χώρο τα προηγούμενα έτη, το προτεινόμενο σχέδιο φιλοδοξεί μέσα από τοπικές συνέργειες καθώς και την ένταξή μας σε θεματικά περιβαλλοντικά δίκτυα να ενεργοποιήσει τους μαθητές, ώστε να αναλάβουν πρωτοβουλίες μέσα κι έξω από το σχολείο, να κινητοποιήσουν όλη τη σχολική μονάδα, να ευαισθητοποιήσουν το οικογενειακό περιβάλλον και να εμπλέξουν τη σχολική κοινότητα και την τοπική κοινωνία με συγκεκριμένες δράσεις και πρωτοβουλίες.

Αναλυτική περιγραφή

Σκεπτικό

Το σχολείο κατά τα τελευταία έτη συμμετέχει σε μια σειρά από εκπαιδευτικές δραστηριότητες και θεματικά περιβαλλοντικά δίκτυα. Η ολοκληρωμένη αντιμετώπιση των δραστηριοτήτων αυτών μας οδήγησε τη φετινή χρονιά στη συνεργασία με την Ελληνική Εταιρεία Προστασίας της Φύσης και το Διεθνές Θεματικό Δίκτυο Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης «Οικολογικά Σχολεία» στη θεματική ενότητα «Απορρίμματα». Παράλληλα για δεύτερη συνεχόμενη χρονιά συμμετέχουμε στο διεθνές πρόγραμμα «Litter less-Λιγότερα σκουπίδια», πραγματοποιώντας δραστηριότητες για να μειωθούν τα απορρίμματα του σχολείου με την προώθηση στη σχολική κοινότητα της ιδέας της μείωσης των απορριμμάτων, συμβάλλοντας έτσι στην αλλαγή στάσης και συμπεριφοράς όλων απέναντι στα σκουπίδια. Ήδη για το α' τρίμηνο σε συνεργασία με την Ελληνική Εταιρεία Προστασίας της Φύσης θα πραγματοποιήσουμε δράση με τίτλο «Στέλνω μήνυμα- αναλαμβάνω δράση» η οποία έχει στόχο την ευαισθητοποίηση των μαθητών ως προς τη διαχείριση, τη μείωση και την επαναχρησιμοποίηση των απορριμμάτων καθώς και την ανάληψη πρωτοβουλιών σε σχολικό και τοπικό επίπεδο. Η προτεινόμενη δραστηριότητα έρχεται να συναρθρώσει όλες τις προηγηθείσες δράσεις σε μια ενιαία παρέμβαση εντός και εκτός του σχολείου, φιλοδοξώντας με τους δυνητικά διαθέσιμους οικονομικούς και ανθρώπινους πόρους να μεγιστοποιήσει

τις γνώσεις, τις εμπειρίες και τις δεξιότητες των μαθητών, αλλά και να αναδείξει καινοτόμες παιδαγωγικές προσεγγίσεις και τεχνικές.

Μεθοδολογία και στάδια

Η εκπαιδευτική δραστηριότητα στοχεύει στο να μας βοηθήσει να αναπτύξουμε ευαισθησία και περιβαλλοντικά ενδιαφέροντα σχετικά με το θέμα των σκουπιδιών καθώς και να αναπτύξουμε δράσεις και πρωτοβουλίες με στόχο τη βελτίωση του σχολικού περιβάλλοντος, της γειτονιάς μας και της πόλης μας. Η δραστηριότητα οργανώνεται γύρω από τη μέθοδο ενός σχεδίου εργασίας (project), αξιοποιώντας δηλαδή τη βιωματική, συνεργατική και πολυαισθητηριακή προσέγγιση της γνώσης. Οι μαθητές με σύμμαχο την κοινωνική αλληλεπίδραση με τους συμμαθητές, τους εκπαιδευτικούς και το ευρύτερο περιβάλλον της πόλης του Αλιβερίου αναμένεται να εμπλακούν στη διαχείριση του θέματος, μέσα από μια συστημική προσέγγιση του ζητήματος των απορριμμάτων, στο πλαίσιο βέβαια που οι γνωστικές δομές και οι προϋπάρχουσες γνώσεις το επιτρέπουν, εξασφαλίζοντας σε κάθε περίπτωση την αποφασιστική συμμετοχή όλων στο σχεδιασμό, την εφαρμογή και την αξιολόγηση των αποτελεσμάτων της δραστηριότητας.

Αρχικά θα κάνουμε έρευνα στο χώρο του σχολείου για να εντοπίσουμε αν είναι απαραίτητο να τοποθετηθούν περισσότεροι κάδοι απορριμμάτων στην αυλή του σχολείου μας, τι υλικά πετάμε στους κάδους και αν τα υλικά που πετάμε μπορούν να ανακυκλωθούν ή να επαναχρησιμοποιηθούν.

Στη συνέχεια θα μιλήσουμε για τους τρόπους διαχείρισης των απορριμμάτων. Θα αναζητήσουμε πληροφορίες για τους τρόπους διαχείρισης των απορριμμάτων σε παγκόσμιο επίπεδο, στη χώρα μας, στην πόλη μας. Συγκεκριμένα θα μάθουμε για τους ΧΥΤΑ, τους χώρους υγειονομικής ταφής απορριμμάτων και τους ΧΥΤΥ, τους χώρους υγειονομικής ταφής υπολειμμάτων, όπου σε συνδυασμό με την ανακύκλωση υλικών συσκευασίας όπως το γυαλί, το αλουμίνιο, ο χυτοσίδηρος, το χαρτί, το πλαστικό αλλά και την κομποστοποίηση των οργανικών απορριμμάτων μπορούν να δώσουν τα καλύτερα αποτελέσματα για το περιβάλλον.

Μέσα από αυτή τη διαδικασία θα μάθουμε ότι το κόστος από τη διαδικασία της συγκομιδής, της μεταφοράς και της απόρριψης των σκουπιδιών είναι μεγάλο για τις ανθρώπινες κοινωνίες αλλά και το όφελος από τη σωστή διαχείρισή τους είναι τεράστιο για το περιβάλλον, την οικονομία μα κυρίως για την ποιότητα της ανθρώπινης ζωής.

Θα συζητήσουμε για τους τρόπους αποκομιδής και τους χώρους απόθεσης των σκουπιδιών στην πόλη μας καθώς και για την ασφαλή διαχείριση των απορριμμάτων χωρίς προβλήματα για το περιβάλλον.

Θα συζητήσουμε για τον καταναλωτισμό και τα απορρίμματα, την ανακύκλωση και την ενεργειακή αξιοποίηση των απορριμμάτων (εξοικονόμηση ενέργειας) αλλά και για την επαναχρησιμοποίηση των «άχρηστων» υλικών – Τέχνη και απορρίμματα

Αριθμός και ηλικίες μαθητών

24 μαθητές της Γ τάξης- ηλικίας 9 ετών

26 μαθητές της Ε τάξης- ηλικίας 11 ετών

Χρονοδιάγραμμα

Διάρκεια προγράμματος: Οκτώβριος 2015 – Μάιος 2016

A' στάδιο (Οκτώβριος- Ιανουάριος)

Διαμόρφωση σχεδίου δράσης

1. Προβολή βίντεο- καταγισμός ιδεών –διερεύνηση θέματος
2. Ομαδοποίηση θεμάτων – υποθέματα:
 - Καταναλωτισμός και απορρίμματα
 - Ασφαλής διαχείριση απορριμμάτων χωρίς προβλήματα για το περιβάλλον
 - Ανακύκλωση – ενεργειακή αξιοποίηση απορριμμάτων
 - Επαναχρησιμοποίηση υλικών – Τέχνη από «άχρηστα» υλικά
3. Σχεδιασμός δραστηριοτήτων: έρευνα στο χώρο του σχολείου – εντοπισμός προβλήματος, εξοικείωση με τις έννοιες της διαχείρισης των απορριμμάτων και της ανακύκλωσης. Προβληματισμός: πού πάνε τα απορρίμματα όταν φεύγουν από το σχολείο μας; (ακολουθούμε την πορεία τους). Συγγραφή παραμυθιού για τα απορρίμματα: πού ταξιδεύουν και πού πάνε άραγε;
4. Εκτέλεση λοιπών δραστηριοτήτων (σύμφωνα με τη λίστα των πρακτικών αποτελεσμάτων που ακολουθεί, δραστηριότητες υπ. αριθμ. 1-8)

B' στάδιο (Φεβρουάριος – Μάιος)

- 1) Συγκέντρωση «άχρηστων» υλικών και επαναχρησιμοποίησή τους για διάφορες κατασκευές.
- 2) Επισκέψεις πεδίου
- 3) Εκτέλεση λοιπών δραστηριοτήτων (σύμφωνα με τη λίστα των πρακτικών αποτελεσμάτων που ακολουθεί, δραστηριότητες υπ. αριθ. 9, 15, 13, 12, 10, 14)
- 4) Παρουσίαση και αξιολόγηση του προγράμματος

Αποτελέσματα

Η εκπαιδευτική δραστηριότητα υποστασιοποιείται στις ακόλουθες δράσεις και παραγόμενα υλικά.

1. Η δημιουργία ΟΙΚΟ-κώδικα για τα απορρίμματα με στόχο την ευαισθητοποίηση όλης της σχολικής κοινότητας
2. Η δημιουργία μιας ιστορίας ή ενός παραμυθιού για το ταξίδι των απορριμμάτων
3. Η διαμόρφωση της γωνιάς της ανακύκλωσης και η κατασκευή ειδικών κάδων ανακύκλωσης
4. Η δημιουργία και η παρουσίαση δρώμενου στους υπόλοιπους μαθητές
5. Η δημιουργία αφίσας και ενημερωτικού φυλλαδίου με θέμα τα απορρίμματα και την ανακύκλωση για ευαισθητοποίηση της γειτονιάς μας
6. Η δημιουργία ραδιοφωνικού μηνύματος και διαδικτυακού σποτ για την κινητοποίηση της τοπικής κοινωνίας

7. Διανομή πληροφοριακού υλικού και μικροαντικειμένων στους μαθητές, στη γειτονιά (π.χ. φυλλάδια, πάνινες τσάντες, κλπ)
8. Κατασκευή παιχνιδιών ή άλλων δημιουργικών αντικειμένων από «άχρηστα» υλικά
9. Κατασκευή επιδαπέδιων παιχνιδιών σε γωνιές της σχολικής μας αυλής
10. Δημιουργία σάκου με βιβλία με θεματική «Περιβάλλον και Απορρίμματα» για τον εμπλουτισμό της σχολικής βιβλιοθήκης, τα οποία θα έχουν την ευκαιρία οι μαθητές να δανείζονται στο σπίτι τους .
11. Επισκέψεις σε Κέντρα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης καθώς και σε εγκαταστάσεις ανακύκλωσης ή άλλης διαχείρισης απορριμμάτων
12. Η δημιουργία γλωσσικών παιχνιδιών: σταυρόλεξα, ακροστιχίδες, κρυπτόλεξα, το αλφαβητάρι των απορριμμάτων κ.λπ.
13. Παιχνίδια ρόλων, ζωγραφιές, κολάζ
14. Καθαρισμός μιας παραλίας της πόλης μας
15. Διαμόρφωση και φύτεμα με δέντρα και θάμνους των παρτεριών της σχολικής αυλής
16. Παρουσίαση των πεπραγμένων και των συμπερασμάτων του προγράμματος στους γονείς, στους εκπαιδευτικούς και τους μαθητές του σχολείου και σε φορείς της τοπικής κοινωνίας

Δείγματα των ανωτέρω στη φυσική τους μορφή ή σε ψηφιακά αντίγραφα θα αποτελέσουν παραδοτέα του προγράμματος. Παράλληλα τα αποτελέσματα του προγράμματος θα αποτυπώνονται τακτικά σε ειδική σελίδα που θα δημιουργηθεί για το σκοπό αυτό στον ιστοχώρο του σχολείου

Μέρος των αποτελεσμάτων θα προκύψει από τις επισκέψεις πεδίου που δύναται να πραγματοποιηθούν:

- Σε εργοστάσιο ανακύκλωσης, όπου θα δουν από κοντά το ταξίδι των ανακυκλώσιμων υλικών μετά τον μπλε κάδο.
- Σε Οικολογικό πάρκο (π.χ. Οικολογικό Πάρκο Δήμου Ψυχικού) όπου με τη βοήθεια εκπροσώπων της WWF θα μιλήσουν για το πρόβλημα της ρύπανσης, για τα υλικά που ανακυκλώνονται και το χρόνο που χρειάζονται τα υλικά για να διαλυθούν στο περιβάλλον.
- Σε ένα Κέντρο Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης, όπου θα παρακολουθήσουν το πρόγραμμα: «Δεν πετάω ... Ανακυκλώνω» που στόχο έχει να τους ενημερώσει και να τους ευαισθητοποιήσει στο θέμα της διαχείρισης των σκουπιδιών και πως μπορεί να δοθεί λύση.

Εκπαιδευτική & πολλαπλασιαστική αξία

Η εκπαιδευτική αξία της δραστηριότητας έγκειται στους στόχους της και αποτιμάται ανάλογα με το επίπεδο επίτευξης αυτών. Συγκεκριμένα, μέσα από τις δραστηριότητες του προγράμματος προσδοκούμε οι μαθητές:

- να μάθουν να σκέφτονται «πότε θα πετούν» ένα αντικείμενο και «γιατί» το πετούν, να αναπτύξουν κριτική σκέψη
- να μειώσουν την παραγωγή σκουπιδιών στο σχολικό χώρο και να διατηρούν το σχολείο τους καθαρό και όμορφο
- να κατανοήσουν ότι οφείλουν να βοηθήσουν στη μείωση της ποσότητας του όγκου των σκουπιδιών αλλάζοντας συμπεριφορά και συνήθειες
- να μάθουν ότι η επαναχρησιμοποίηση όπως και η ανακύκλωση μαζί με την υιοθέτηση συνετής καταναλωτικής συμπεριφοράς μπορούν να βοηθήσουν στην αντιμετώπιση του προβλήματος των απορριμμάτων
- να συνειδητοποιήσουν ότι το πρόβλημα έχει λύση και σε αυτή τη λύση οι ίδιοι μπορούν να είναι πρωταγωνιστές, να χαράζουν στρατηγική
- να γνωρίσουν πως η σωστή διαχείριση των απορριμμάτων οδηγεί στην καλή οικονομία, την καλή ποιότητα ζωής, στο σεβασμό στο περιβάλλον και την αειφορία για τις επόμενες γενιές.

Στο μέτρο που οι επιδιωκόμενοι στόχοι γίνουν βίωμα των μαθητών στο σχολικό χώρο τουλάχιστον, η εκπαιδευτική αξία του προγράμματος έχει επιτευχθεί επί της αρχής. Η παραμονή των ίδιων μαθητών στο σχολείο κατά τα επόμενα έτη διευρύνει την αξία του προγράμματος, ενώ η έκταση των δράσεων σε όλους τους σχολικούς χώρους εμπλέκει δυνητικά το σύνολο των μαθητών του σχολείου, άρα πολλαπλασιάζει την προστιθέμενη αξία της δραστηριότητας.

Επιδιωκόμενες αρχές

Η βασική αρχή γύρω από την οποία δομείται η δραστηριότητα είναι ««σκέφτομαι τοπικά, δρω τοπικά- σκέφτομαι οικουμενικά». Στο πλαίσιο αυτό επιδιώκεται η ζεύξη μικρο & μακρο-επιπέδου από τη σχολική τάξη, στο σχολείο, στη σχολική κοινότητα έως την ευρύτερη τοπική κοινότητα. Η βασική αυτή αρχή εξειδικεύεται ως ακολούθως:

- Καλλιέργεια και ανάπτυξη οικολογικής συνείδησης ενεργού πολίτη σε θέματα που αφορούν στη διαχείριση των απορριμμάτων, κατανοώντας ότι βιώσιμη λύση για τη μείωση των σκουπιδιών είναι η ατομική ευθύνη του καθενός.
- Υλοποίηση δράσεων για τη μείωση των απορριμμάτων του σχολείου και την προώθηση στη σχολική κοινότητα την ιδέα της μείωσης των απορριμμάτων, συμβάλλοντας στην αλλαγή στάσης και συμπεριφοράς όλων απέναντι στα σκουπίδια.
- Η ανάληψη πρωτοβουλιών εντός & εκτός του σχολείου.
- Η λειτουργική διασύνδεση σχολείου και τοπικής κοινωνίας (ιδιώτες επαγγελματίες, υπηρεσίες, ΟΤΑ κ.λπ.) με την ενεργό εμπλοκή και δέσμευση της δεύτερης σε συγκεκριμένες δράσεις.